

sigurno surfanje!

zaštita osobnih podataka na internetu

ANA

LOVRO

DORA

LEA

IVAN

MIA

SAŠA

INES

FRAN

JANA

MATE

FLIP

EMA

LUKA

ADAM

LANA

TANA

MARKO

PAULA

MARA

BRUNO

MAJA

LEO

ALEN

www.azop.hr

→ Dio si internet zajednice, koristiš facebook, twitter, blogove, forume, chatove... mail-aš... igraš online igre...

→ Jesi li razmislio/razmislila o tome kako, kada, kome, u koju svrhu i u kojem obimu daješ osobne podatke na internetu?

→ Jesi li siguran/sigurna u dobronamjernost onoga koji te traži osobne podatke? Znaš li uopće o kome se radi?

→ Jesi li svjestan/svjesna "tragova" koje za sobom ostavljaš, te jesi li ih kada poželio/poželjela obrisati?

→ Vrlo je važno o tome razmisliti prije no što podijeliš svoje osobne podatke. Moguće su brojne neželjene posljedice samo jednog nesmotrenog poteza. I vjeruj, takve stvari se ne događaju tamo nekom drugome!

Download

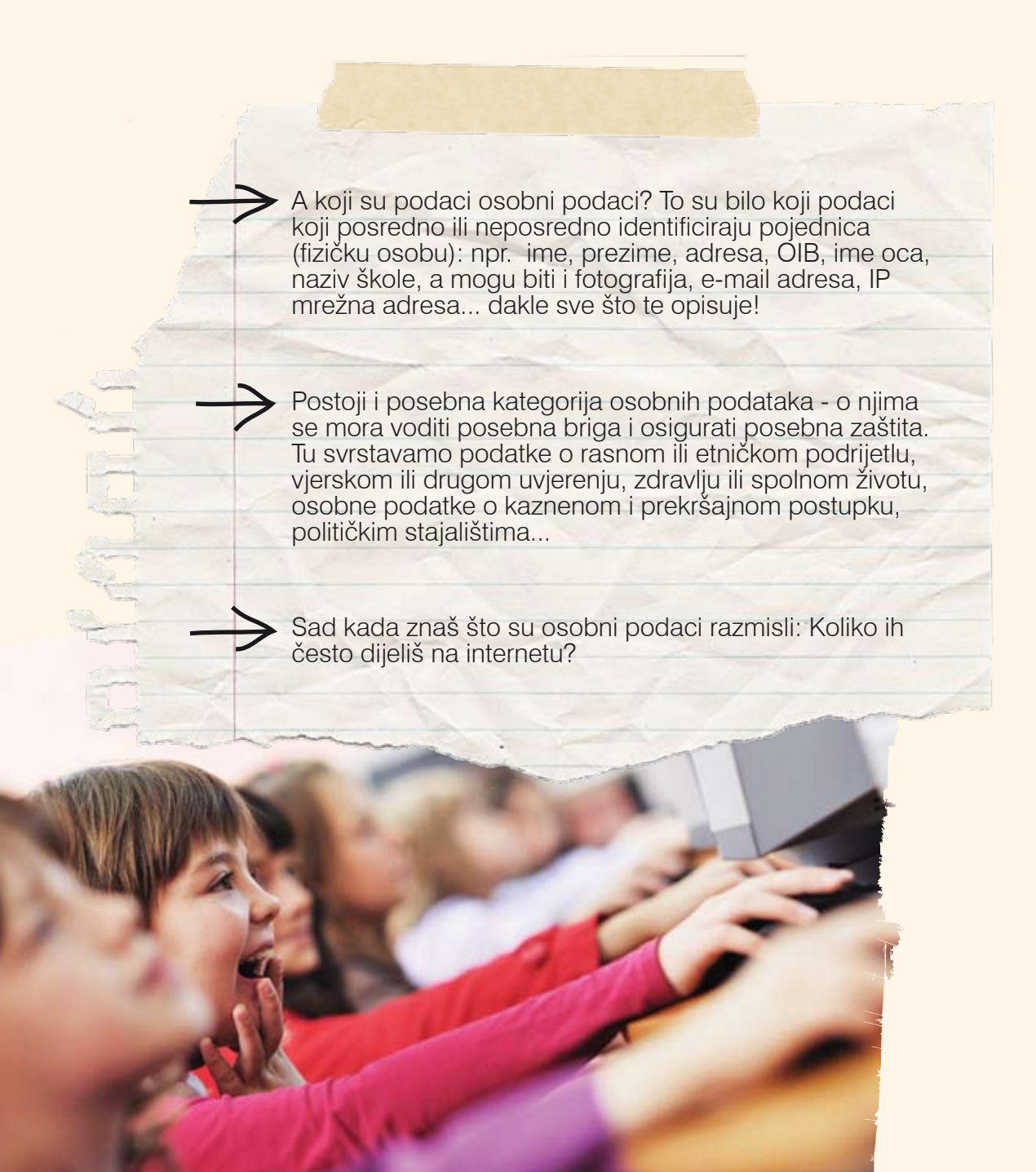

ZAPAMTI:

ZAŠTITOM SVOJIH OSOBNIH
PODATAKA ŠTITIŠ SEBE OD
IZLOŽENOSTI, A TIME I OD
MOGUĆIH ISKORIŠTAVANJA.

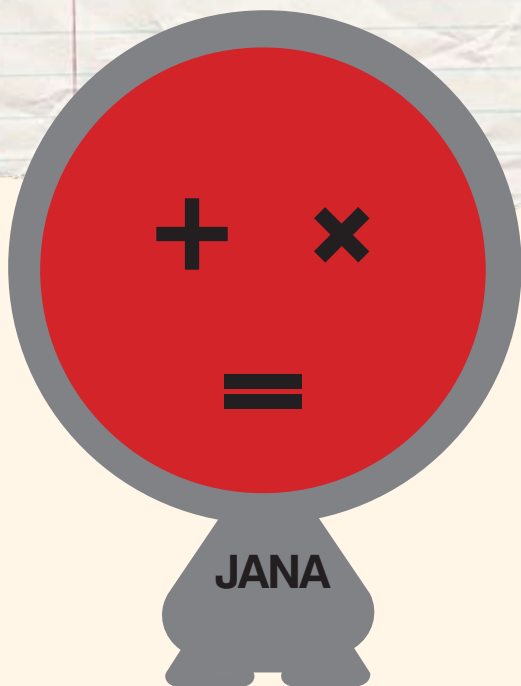
→ A koji su podaci osobni podaci? To su bilo koji podaci koji posredno ili neposredno identificiraju pojedina (fizičku osobu): npr. ime, prezime, adresa, OIB, ime oca, naziv škole, a mogu biti i fotografija, e-mail adresa, IP mrežna adresa... dakle sve što te opisuje!

→ Postoji i posebna kategorija osobnih podataka - o njima se mora voditi posebna briga i osigurati posebna zaštita. Tu svrstavamo podatke o rasnom ili etničkom podrijetlu, vjerskom ili drugom uvjerenju, zdravlju ili spolnom životu, osobne podatke o kaznenom i prekršajnom postupku, političkim stajalištima...

→ Sad kada znaš što su osobni podaci razmisli: Koliko ih često dijeliš na internetu?

→ ZAPAMTI:

TVOJI SE OSOBNI PODACI NA
INTERNETU SMIJU PRIKUPLJATI I
OBRADIVATI U NEKU SVRHU
SAMO AKO SI ZA NJU DAO/DALA
PRIVOLU!

→ Kako se sve dijele osobni podaci? Najčešća su tri slučaja:

→ 1) Registracijom putem online obrazaca: npr. kod pristupa nekom forumu, društvenoj mreži, chatroom-u, pristupu online multiplayer igri, bilo kojoj drugoj stranici koja zahtjeva registraciju...

→ 2) Elektronskom poštom (E-mail)

→ 3) Online plaćanjem kreditnim karticama

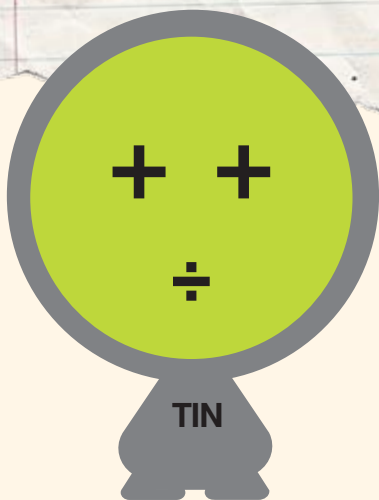
→ Kao što vidiš, gotovo pa ih i ne možeš izbjeći!

→ ZAPAMTI:

PRI REGISTRACIJI POPUNI SAMO ONA POLJA KOJA SU NUŽNA, MAIL-OM ŠALJI OSOBNE PODATKE SAMO PREMA PROVJERENIM ADRESAMA, A PRI ONLINE PLAĆANJU KORISTI USLUGE PROVJERENIH PARTNERA (POPUT PAYPAL-A). PROČITAJ I OPĆE UVJETE, TE SVE ONO NAPISANO SITNIM SLOVIMA!

→ A PRIJE SVEGA TOGA SVAKAKO PROVJERI REPUTACIJU ONOGA KOJI PODATKE PRIKUPLJA, JER VIŠE JE LJUDI UVIJEK PAMETNIJE OD JEDNOGA!

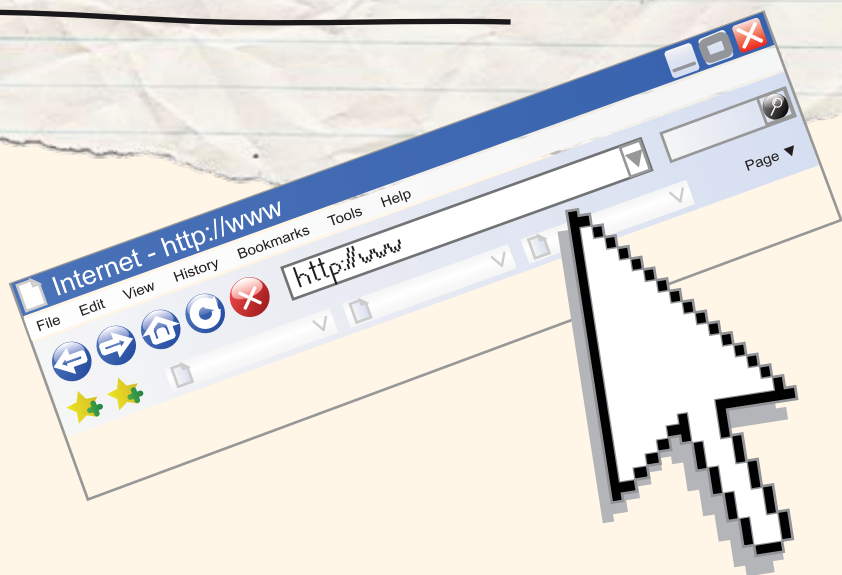
→ Znaš li da se osobni podaci mogu dijeliti i nesvjesno!?

→ O da, npr. putem Cookies (kolačića) koje stvara web preglednik i pohranjuje ih lokalno na tvoje računalo.

Oni sadrže dijelove teksta koji mogu sadržavati osobne podatke. A ti se pak osobni podaci mogu odaslati i bez tvog znanja!

→ Rašireni su i maliciozni programi poput virusa, spyware-ova, dok neke društvene mreže dolaze do tvojih osobnih podataka korištenjem Facebook aplikacija.

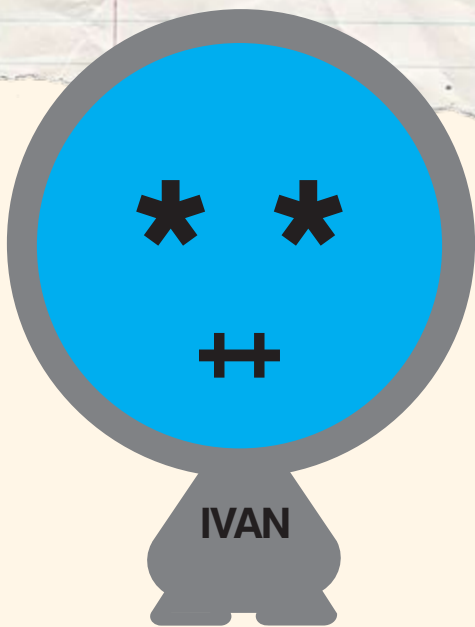
I sve to, naravno, bez tvog znanja! !

→ ZAPAMTI:

COOKIES SE DAJU OBRISATI PUTEM
WEB PREGLEDNIKA, PA IH POVREMENO
BRIŠI, A KORISTI I ANTIVIRUSNA
RJEŠENJA, TE IZBJEGAJ UPORABU
FACEBOOK APLIKACIJA.

TO JE NAJMANJE ŠTO MOŽEŠ UČINITI
ZA SVOJU SIGURNOST!

→ Naučio/naučila si kako treba paziti na svoje osobne podatke. A što je sa tuđim? Zašto bih uopće morao paziti sa objavom tuđih osobnih podataka?

→ Ukoliko uređuješ osobne WEB stranice, pišeš blogove, šalješ ciklička pisma, ukoliko si aktivan/aktivna na društvenim mrežama i forumima sigurno si došao/došla u mogućnost objave privatnih informacija o nekome drugome...

→ Jesi li kada to učinio/učinila bez pristanka (privole) osobe čiju si privatnost razotkrio/razotkrila?

→ Razmisli kako bi se ti osjećao/osjećala da netko drugi razotkrije tebe, a da mu to nisi dozvolio/dozvolila...

Narodna poslovice kaže: "nemoj učiniti drugom, što ti ne želiš da drugi učini tebi"!

I zato... Oprez s objavom tuđih osobnih podataka!

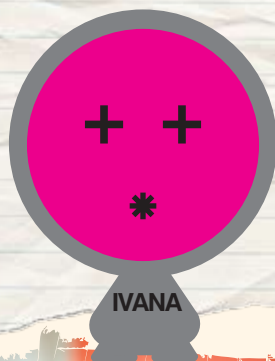

ZAPAMTI:

TUĐE OSOBNE PODATKE
SMIJEŠ DIJELITI SAMO AKO
SI ZA NJIH DOBIO PRIVOLU!

→ Poznaješ li nekoga koga su nasamarili na internetu? Jesi li i sam bio žrtva internetske prijevare?

→ Spoofing je grupni naziv za pokušaj prijave korisnika interneta i stvaranje lažnog dojma. U njega svrstavamo tzv. Hoax i druge e-mail poruke koje od tebe traže dijeljenje osobnih podataka (npr. u svrhu osvajanja nagrade). Spoofing uključuje i lažna predstavljanja npr. na chatroom-ovima, forumima, online multiplayer igrama, instant messenger klijentima (SPIM)...

→ Česti su i lažni profili na društvenim mrežama, krađe identiteta, Phishing (npr. lažne stranice za online plaćanja u svrhu dobivanja broja kreditne kartice) itd.

→ Opasnost vreba sa svih strana i prisutnija je više nego ikada dosad!

ZAPAMTI:

NE VJERUJ SVEMU ŠTO PIŠE NA
INTERNETU! UKOLIKO ZVUČI JAKO
DOBRO VJEROJATNO JE LAŽ!

username:
password:

LEARN

-
- Imaš li Facebook profil? Pa naravno, kakvo je to pitanje?!
  - Ukoliko redovno koristiš Facebook i objavljuješ svoje osobne podatke, nađi toliko vremena, razmisli i temeljito definiraj sve sigurnosne postavke koje ti Facebook pruža.
  - Ne dijeli osobne podatke s prijateljima prijatelja jer ne znaš tko je sve na njihovim listama.
  - Ne zaboravi na fotografije - i one mogu otkriti neželjene pojedinosti o tebi ili drugima.
  - Ne stavlja nepoznate osobe na listu prijatelja.
  - Izbjegavaj korištenje Facebook aplikacija: mnoge aplikacije neovisno o sigurnosnim postavkama koriste tvoje osobne podatke!
  - I ponavljamo ono što već znaš: Ne stavlja osobne podatke drugih bez njihove privole. Oni isto mogu učiniti tebi!
  - **ZAPAMTI: FACEBOOK DA, ALI UZ OPREZ!**
-

Za kraj donosimo nekoliko konkretnih savjeta koje uvijek primjenjuj, pa će ti olaksati život!

→ 1. ZAPORKE

→ - baš nikad ne upotrebljavaj zaporke kraće od 6 (šest) znakova! Postoje programi koji takve kratke zaporke razbijaju s lakoćom, a onda je sve što si htio/htjela zaporkom prikriti sasvim slobodno!

→ - nikad ne koristi osobne podatke i konkretne, poznate riječi u zaporkama. Programi za razbijanje zaporki koriste rječnike i baš čekaju takav slučaj!

→ - uvijek upotrijebi bar jednu brojku i bar jedno veliko slovo pri kreiranju zaporki. Time programima za razbijanje uvelike otežavas posao!

→ - kako ćeš kreirati zaporku? Sjeti se stiha neke pjesme, uzmi početno slovo svake riječi, dodaj brojku na kraj i dobio si vrlo snažnu zaporku s kojom program za razbijanje neće moći na kraj!

→ Evo primjera: "U jednoj zimskoj noći tam' gdje je visok brijeg
Smrznuo se potocić i pokrio ga snijeg."

Ukoliko uzmemo početna slova drugog stiha i dodamo na kraj npr. brojku 9 dobit ćemo zaporku

"Sspipgs9" koja je sve samo ne jednostavna za probijanje.

→ 2. ANTIVIRUSNI PROGRAM

→ Svako današnje računalo moralo bi biti zaštićeno antivirusnim programom. Budući da nemamo svi mogućnosti plaćati neko antivirusno rješenje donosimo tri primjera kako se zaštititi jednako dobro, a potpuno besplatno!

→ - "Avira Free Antivirus" - download je na adresi:
"http://www.avira.com/en/for-home"

→ - "AVG" - download je na adresi:
"http://free.avg.com/ww-en/help"

→ - "Microsoft Security Essentials" - download je na adresi " http://www.microsoft.com/hr-hr/security_essentials/default.aspx"

→ Svi će ti oni, pored toga što su besplatni, svakodnevno omogućiti i besplatnu nadogradnju najnovijim antivirusnim definicijama. Nadogradnja se obavlja transparentno, u pozadini tvog računala, tj, dok ti radiš nešto sasvim drugo. Dakle, nećeš ni znati da te, dok ti npr. surfaš, antivirusni program štiti od svih virusnih prijeteći koje možeš zamisliti!

→ Dakle što još čekaš, odmah instaliraj jednog od njih!

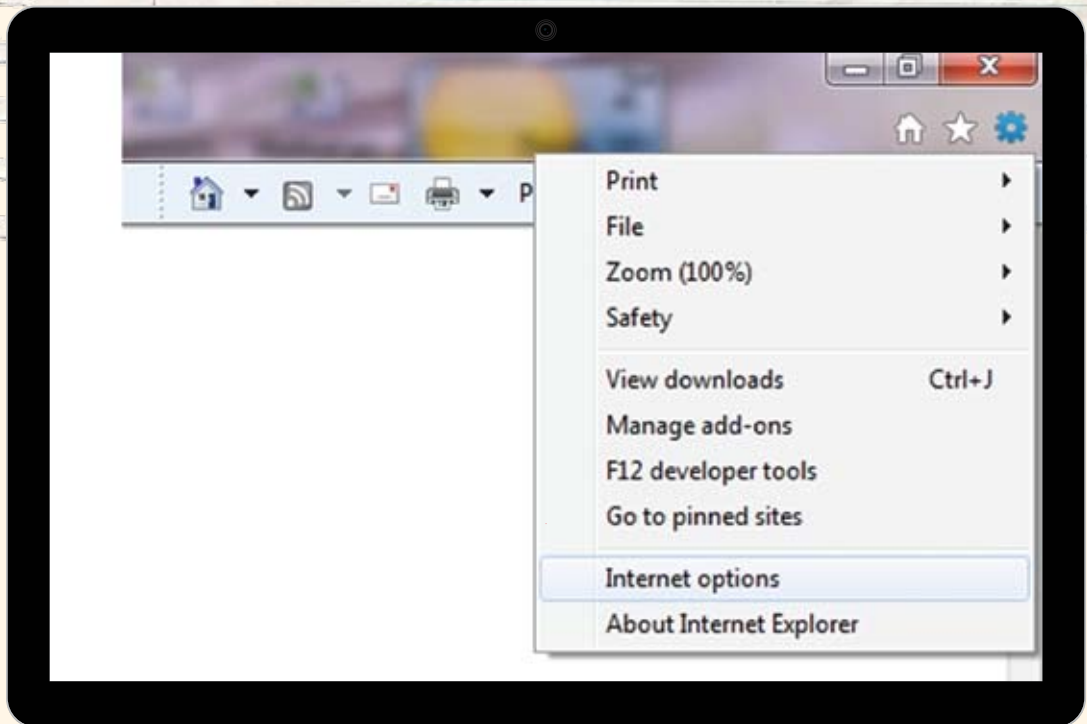

→ 3. KOLAČIĆI (COOKIES)

→ Govorili smo o mogućnosti da osobni podaci bez tvog znanja i privole dođu na internet, proglasili "cookies" kao glavnog krivca za to, a zatim smo i preporučili njihovo redovno brisanje. Evo kako ćeš to učiniti u Internet Exploreru (sličan postupak je za svaki drugi web preglednik)

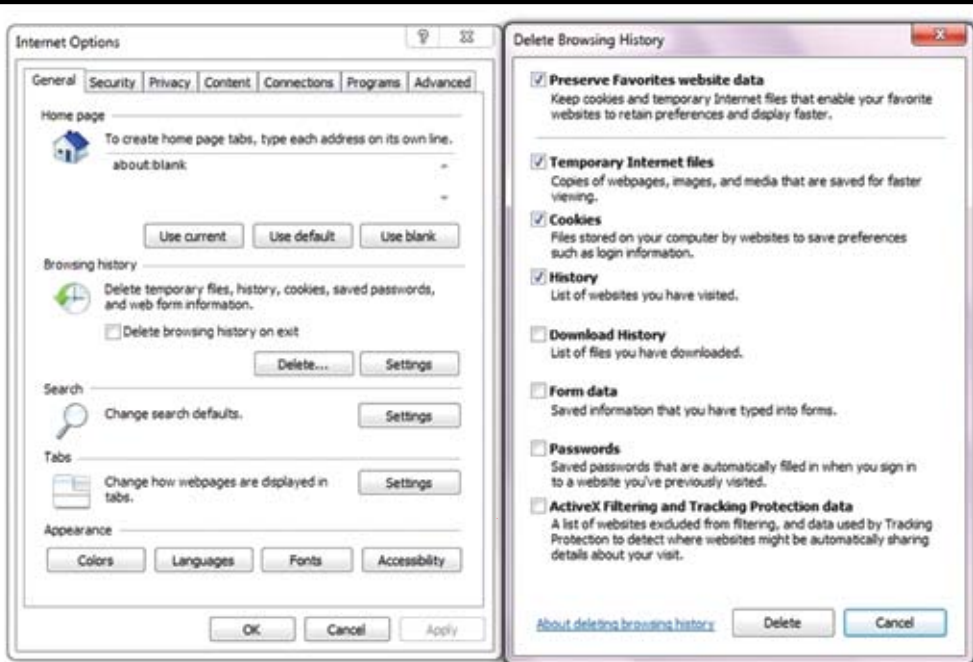
→ - U internet Exploreru dođeš mišem na ikonu zupčanika, klikneš ju, te izabereš opciju "Internet options" (Slika 1.)

Slika 1.

→ - Kada se otvori "Internet options" prozor pod rubrikom "Browsing history" odaberi "Delete...". Otvorit će se novi prozor "Delete Browsing History" gdje odabereš opciju "Delete" i tvoj je posao gotov (Slika 2.)

Slika 2.

→ 4. FACEBOOK

Pričali smo o sigurnosnim postavkama Facebook-a. Evo kako i gdje ih možeš podesiti: Kreni tako da posjetiš stranicu "Postavke privatnosti", do koje možeš doći iz padajućeg izbornika "Korisnički račun". Što tu možemo naći?

→ - **Moj sadržaj** - ovaj odjeljak upravlja time tko može vidjeti sav sadržaj koji objavljuješ svakodnevno (poput obnove statusa, fotografija i video zapisa). Također, uključene su i neke stvari koje dijeliš o sebi (rođendan i kontakt podaci), kao i sadržaj koji drugi dijele o tebi (komentari na tvoje objave, te fotografije i video zapise u kojima si označen/označena). "Prilagodi postavke" prikazuje čitav popis kako bi mogao upravljati razinom privatnosti za svaku pojedinu postavku.

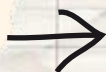
➔ - **Povezivanje na Facebooku** - kontrolira osnovni sadržaj prema kojem te prijatelji mogu pronaći na Facebook-u. Ove informacije su dostupne SVIM članovima Facebook-a!

➔ - **Aplikacije i web stranice** - kao što smo već napomenuli, koliko god bio zaštićen naš profil, neke aplikacije i web stranice sakupljaju naše osobne podatke. U ovim postavkama možeš ukloniti neke ili sve aplikacije i web stranice.

➔ - **Popis blokiranih** - ovdje možeš blokirati korisnike, zahtjeve za aplikacije, pozive na događaje, aplikacije.

Na slici ispod možeš vidjeti kako mi nikako ne preporučamo one postavke koje Facebook preporuča! Dakle, savjetujemo da promijeniš ove postavke kako bi bio sigurniji/sigurnija.

The image shows a tablet displaying the Facebook privacy settings page. The page title is "Odaberite svoje Postavke privatnosti". The "Povezivanje na Facebooku" section is highlighted with a red circle. A yellow warning sign with a hand pointing to it is overlaid on the right side of the screen. The "Preporučeno" option is also circled in red. The "Moja sadržaj" section is visible below, with a red circle around the "Svi" option. The "Aplikacije i web stranice" section is at the bottom left, and the "Popis blokiranih" section is at the bottom center. The "Kontroliraj što dijeliš" section is at the bottom right.

Sada kad si sve lijepo naučio prosljedi ovaj letak svom prijatelju ili prijateljici i na taj način pomogni da i oni budu sigurniji i zaštićeniji. A mi te ispred Agencije za zaštitu osobnih podataka pohvaljujemo na uloženom trudu i pozivamo da nas posjetiš na <http://www.azop.hr> gdje ćeš saznati još puno korisnih stvari o zaštiti osobnih podataka i gdje ćeš moći, ukoliko to želiš, postaviti pitanje, poslati komentar, ili nas samo pozdraviti.

Sigurno surfanje želi ti AZOP!

<http://www.azop.hr>

sigurno surfanje! zaštita osobnih podataka na internetu

Izdavač: Agencija za zaštitu osobnih podataka
Za izdavača: Franjo Lacko, dipl.iur

Pripremili:
Danijel Herak, prof. inf.
Martina Zelenka, dipl. ing.
Snježana Grgić, dipl. ing.

Grafičko oblikovanje: T-REX agencija, Zagreb
Tisak: Stega tisak, Zagreb

Zagreb, 2011.
Sva prava pridržana.

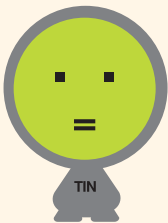
Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Agencije za zaštitu osobnih podataka i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Croatian Data Protection Agency and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

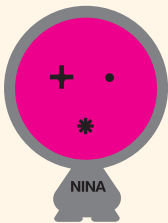
DORA

TIN

ALMA

NINA

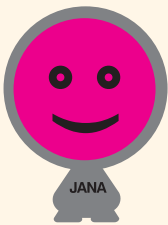
IVAN

ROKO

FRAN

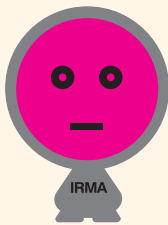
JANA

IVICA

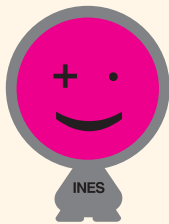
JURA

IRMA

MIA

INES

VITO

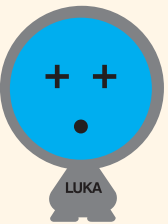
CVITA

MARA

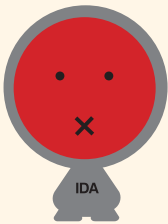
JAKOV

LUKA

SAŠA

IDA

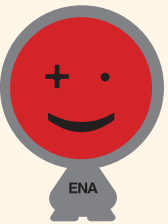
IGOR

IVO

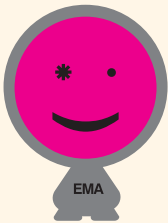
LARA

ENA

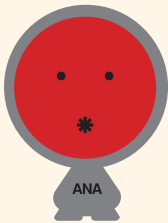
IVA

EMA

NOA

ANA

EMIL

FLJP

azop

Tiskano uz potporu EU
Published with the support of EU